

Heinrich Rudolph Redecker Dethlev Jensen

Examen iuris ...

Nonum :

Rostochi[i]: Richelius, 1670

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn747238421>

Band (Druck) Freier Zugang

Raum juris IX.

RU jur 1670.

Heinr. Rud. Redeker, Pr. 16

Detlev Jensen, Ref.

I. N. D.
EXAMEN JURIS
NONUM,

Sub PRÆSIDIO

VIRI Excellentissimi atq; Consultissimi

DN. HEINRICI RUDOLPHI

Medekern / J. U. D. & Prof. Publ.

Facult: Jurid. p. t. Decani spectabilis

*Dn. Patroni, Praeceptoris, ac studiorum suorum Promotoris
optimi, aeternumq; colendissimi*

Publico eruditorum examini

sistit

DETHLEVUS Jensen /

Neostadio - Hofstus.

In Auditorio Majori

d. 9. April.

ne : pu

ROSTOCHI

Typis Jacobi Richelii, Senat. Typograph.

ANNO MDCC LXX.

1670

Examen juris

I . Stephani 1664

II Kleinböcker 1664

III —

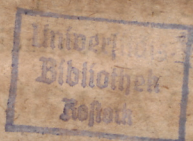
IV —

V agülich 1666

VI Pleinow 1667

VII Roselien 1668

VIII Alwinhotte 1669

I. N. D.

Examen Nonum.

AD TIT. XX.

De

LEGATIS.

Respon-
dente.
DETHLE-
VO JEN-
SEN.
Neosta-
diensi.

Ad Rubr:

1. Quomodo coherent §§. *in b. s.*

Legata considerantur vel IN GENERE, & ita ratione continuationis titulorum *in pr:* definitionis §. 1. & divisionis §. 2. 3. vel *in specie* quâ materiam, vel formam: MATERIA vel est OBJECTIVA & sic considerantur res corporales *ut singula*, quæ sunt alienæ & præsentis, absolute §. 4. secundum quid §. 5. quod declaratur §. 6. aut futuræ §. 7. & relinqui possunt pluribus conjunctim §. 8. vel singulatim §. 9. aut propriæ, & tunc legatarii §. 10. 11. vel testatoris, simpliciter §. 12. aut secundum quid §. 13. 14. 15.

nisi tales esse desiderint §. 16. Hollaro. 17. vel genera §. 18. 19. 20. aut etiam res incorporales, de quibus in genere §. 21. in specie, ut optio §. 22. 23. vel SUBJECTIVA in genere §. 24. in specie ubi quædam personæ impediuntur, eaq; impedimenta sunt vera, si persona legatarii incerta, de quâ jure veteri §. 25. 26. novo §. 27. 28. aut apparentia §. 29. 30. 31. & si heres & legatarius habeantur pro unâ personâ §. 32. 33. FORMA vel est ordinis §. 34. 35. vel modi §. ult.

Ad Pr:

& §. 1.

2. Quomodo definitur legatum?

Legatum, à lege dictum,
li quia

quia legare est testamento aliquid relinquere, in latiori significato denotat etiam heredis institutionem *l. 120. de V. S.* nec non fideicommissum, & mortis causa donationem *l. 87. de leg. 3.* hinc ab Ulpiano definitur, quod legis modo imperativè relinquitur, in *Fragm. tit. 24. pr.* Et sic quidem à fideicommissio, quod precario modo relinquitur, distinguitur *d. l. §. 1. Inst. de fideic. her.* vix tamen est quin heredis institutionem contineat. Aliter à Florentino in *l. 116. de leg. 1.* aliter à Modestino in *l. 36. ff. de leg. 2.* Ex quibus videre est, legata antiquitus non nisi testamento relicta esse *§. 10. J. de fideic. her. Imper.* Justinianus tamen applicativè ad sua tempora, ubi legata etiam ab intestato possunt relinqui, & fideicommissis sunt exæqvata *§. 3. b. l. 2. C. comm. de leg. legatum* definit, quod sit: *Donatio quedam à defuncto relicta, ab herede præstanda §. 1. b.*

3. Quomodo explicatur hæc definitio?

Dicitur *Donatio quedam*, quia nullo jure cogente fit *d. l. 36. junctâ l. 29. ff. d. donat. adeoq;* species quidem est donationis, sed analogica, quia non est donatio inter vivos *arg. §. 2. J. d. t.* nec donatio mortis causa, quia hæc à vivo præstat *§. 1. Inst. d. t. l. 2. ff. de donat. mort. caus.* ad hanc tamen refertur, quoniam utraq; morte dantis demum effectum habet *l. 1. ff. d. t.* dicitur à *defuncto relicta*, quia verbū relinqvendi ad ultimam voluntatem pertinet, & defunctorum proprium est *l. 1. §. pen. ff. de tab. exhib. l. 25. ff. de usufr.* dicitur *ab herede præstanda*, utut enim dominium rei legatæ, à morte testatoris, rectâ transeat in legatarium *l. 64. ff. de furt. l. 1. C. comm. de legat.* tamen possessio præstanda est ab herede *arg. l. 1. §. 2. ff. quod leg. junctâ l. 13. ff. quod met. caus.* Si itaq; ab ipso testatore res legata præste-

praestetur, transit in donationem mortis causa *l. 22. ff. de leg. 2.* Sic etiam potest testator legatario permittere ut legatum sumat, unde fuit finendi modus *§. 2. b.*

Ad *§. 2.*

4. Quod sunt genera legatorum?

De jure veteri erant quatuor relinquendi formulae seu modi: inde quatuor genera legatorum appellantur 1. *per vindicationem*, ut do, lego, sumito, capito, habeto. 2. *Per damnationem*, ut heres damnas esto dare. 3. *Per finendi modum*, ut heres meus sinat legatarium sumere rem illam 4. *per praecipionem*, ut, illam rem praecipito: hoc autem modo heredibus praeregebatur. Primo a. & ultimo modo dominium recta transibat ad legatarium, qui proinde poterat rem legatam propria auctoritate capere, *Ulp. in fr. tit. 25. §. 1. Caj. l. 2. Inst. tit. 5. §. 1.* Jure novo quidem, scilicet constitutionibus Principum Con-

stantini, Constantii & Constantis, omnis verborum solennitas sublata est. *l. 20. C. b. t.* Jus novissimum autem, seu constit. Justiniani, omne discrimen, quod olim, ratione effectus, inter dicta legatorum genera erat, sustulit, omnibusque legatis eandem naturam tribuit *l. 1. C. comm. de leg.*

5. Quot actiones habet legatarius?

Tres, 1. Actionem in rem civilem, seu rei vindicationem, quae descendit ex dominio quod transit in legatarium, *l. 80. de leg. 2. l. 1. ff. de publ. in rem act.* 2. Actionem in personam, quae descendit ex contractu, seu ex aditione hereditatis *§. 5. Inst. de Obl. qua q. ex cont.* 3. In rem praetoriam seu hypothecariam, quae competit adversus omnia bona hereditatis; haec superioribus a Justiniano addita est *d. l. 1. C. comm. de leg.* adeoque, ex illis unam eligere debet legatarius *l. 76. §. 8. de leg. 2. d. l. 1.*

h 2

6. Potestue

6. Potestne etiam legatarius viâ executivâ contra heredem experiri?

Affirm: tum ad exemplum heredis, arg. l. fin. C. de Edict. D. Had. toll. quia eadem ratio est in parte quæ est in toto arg. l. 76. ff. de R. V. tum quia legatarii sunt favorabiles, tum quia remedium ordinarium non inhibet extraordinarium, si hoc fuerit pinguis, uti in præsentiarum, quæ ex judiciali decreto summariter expeditur Nov. 1. c. 4. tum quia cautionis causa potest fieri missio in possessionem rerum hereditariarum l. 1. §. 1. ff. §. C. ut in poss. leg. tum quia æquitati omnino est consentaneum, ut legatario paratâ executione succurratur.

Ad §. 3.

7. Quomodo legata sunt fideicommissis exæquata?

Legata tempore Ulpiani per omnia fideicommissis exæquata fuisse, docet l. 1. ff. b. t. quæ, nisi interpolata sit à Tri-

boniano, quod verosimilius, de detractatione Falcidiæ, quæ de legatis duntaxat loquitur, intelligenda est: plena siquidem exæquatio, quoad vim & effectum scilicet, quia forma & modus relinquendi diversus hodiernum est, à Justiniano primû facta, per §. 3. b. §. 1. 3. C. comm. de leg.

Ad §. 4.

8. Potestne etiam res aliena legari?

Non tantum res testatoris & heredis, quia una persona reputantur l. 62. 149. de R. J. sed & aliena, legari, si aliàs in commercio sit, potest: usq; adeo ut heres teneatur eam æquis conditionibus redimere, vel si id non possit, aut iniquum exigatur pretium, justam & veram æstimationem legatario præstare l. 39. §. 7. de leg. 1. l. 12. l. 67. §. 8. de leg. 2. debet tamen testator, nisi conjunctæ personæ legatum sit l. 10. C. b. t. l. 17. de leg. 1. scire rem esse alienam, eamq; scientiam ipse legatarius probare d. l. 67. §. 2. l. 2. 21. ff. l.

23. C.

23. *C. de probat. l. 4. C. de Edend.*

9. **Quodnam est verum & justum rei pretium?**

Verum & justum rei pretium, uti synonymicè dicitur *l. 2. C. de resc. vend.* est pecunia quâ ipsa res, secundum substantiam vel qualitatem suam, communiter aestimatur *l. 14. de V. S. l. 2 §. 4. ff. de L. Rhod. l. 33. ad L. Aquil. l. 63. pr. ff. ad L. Falc. vocaturq; quantitatis æqualitas l. 1. ff. de contr. emt. & adaratio, quia est æstimationo rerum in ære l. 14. C. de erog. mil. ann. lib. XII. l. 30. C. Theod. eod. l. ult. C. de mil. vest. lib. 12. l. 5. C. Tb. eod. Quamvis enim pecuniæ numeratæ, seu nummi, una eademq; potestas ubiq; videatur *l. 3. ff. de eo quod cert. loc.* tamen rerum pretia variant *l. 63. §. ult. ff. ad L. Falc. & tanti res communiter & ubiq; valere videtur, quanti vendi potest homini ejus qualitatem scienti l. 18. ff. de mors. c. don. l. 14. ff. d. cond. furt. l. 1. §. 16. ff. ad SC. Trebell. l. 2. §. fin. de leg. 3. Fit**

autem illa adaratio, in re mobili secundum ejus substantiam & artem *l. 14. de V. S.* hinc aliud pretium præsens, seu rei ipsius, aliud formale seu formæ externæ *l. 62. l. ult. ff. ad L. Falc.* in re immobili secundum ejus qualitatem, reditus, & fructus *l. 92. pr. de leg. 1. l. 16. C. de rescand. vend. l. 13. pr. ff. de reb. eor. Arist. 5. Eth. 7.* Ipsi autem fructus & reditus computari debent secundum quantitatem tribus annis proximis collectam *arg. l. 3. C. de Apoch. publ. lib. X. & tunc justa pensio est quæ vigesimo anno sortem æquat Nov. 7. c. 3. §. 1. 2. eadē enim proportio est 10. ad unum, quæ est quinq; ad centum Nov. 32. 33. 34. junge R. J. de Anno 1530. 1548.*

10. **Quid opponitur justo rei pretio?**

(1) *Conventum pretiū, quod voluntate contrahentium est definitum; potestq; interdum justo vilius, interdum autem carius esse l. 38. ff. de contr. emt. quia licitum est*

li 3

contra

contrahentibus naturaliter h. e. ex naturá contractus, & factó mercantium, secundum jus gentium *arg. l. 8. C. de resc. vend. in pretio emtionis, se circumvenire l. 16. §. 4. ff. de minor. l. 12. §. ult. ff. loc. quod nec jure can: mutatum c. 3. & pen. X. d. E. & Vend. De hoc autem pretio agetur infra de Em. & vend. (2) est pretium imaginarium, quod uno nummo æstimatur *l. 66. de J. D. & fictione juris, ad perficiendos actus legitimos, adhibetur §. 6. J. quib. m. pot. solv. §. 1. J. de Testam. ord. l. 16. de R. J. l. 14. de V. S. l. 55. de contr. em. l. 54. de O. & A.**

Ad §. 5.

11. Valetne legatum rei oppignorata?

Si quis rem creditori oppignoratam legaverit, tunc, quia pignoris obligatio vim alienationis habet *l. fin. C. d. reb. al. non al. heres tenetur eam luere, h. e. solutá pecuniá liberare, & præstare l. 6. C. de fideic. l. 7. §. 12. ff. comm. div. modò testator obligatam*

fuisse sciverit, nec voluerit legatarium eam luere *l. 57. ff. de leg. 1. l. 15. ff. de dot. Pral.*

Ad §. 6.

12. Quid si res aliena legata, priusquam dies legati cedat, legatarius dominum consecutus sit?

Disting: vel legatarius illam acquisivit titulo oneroso, quo ipsi aliquid abest, si forte rem ipsam emerit *l. 61. ff. de solut. & tunc nihilominus pretiũ ex testamẽto recuperabit l. 34. §. 7. l. 84. §. 5. ff. de leg. 1. quia pretium ei abest l. 14. de V. S. l. 82. de V. O. vel eam accepit titulo lucrativo, & tunc legatum, aut ejus æstimationem, ulterius petere nequit: *tum* quia rei propriæ non est legatum *§. 10. b. tum* quia duæ lucrativæ causæ in eundem hominem & eandem rem cadere non possunt *§. 6. b. l. 17. 19. ff. de O. & A. l. 87. de leg. 2.* Si tamen ex uno testamento æstimationem fuerit consecutus, ex alio, quo eadem forte res legata est, rem ipsam petere potest *d. l. 34.**

d. l. 34. junge §. 9. b. 1. Qui-
nim rem habet etiam preti-
um habere censetur, sed qui
æstimationem habet, rem ip-
sam non habet, l. 88. de V. S.
nec Obsf. l. 39. ff. de Usufr.

Ad §. 7.

13. Valetne etiam spei, seu
fructuum futurorum,
legatum?

Non solum res præsentēs
sed & futuræ in spem legan-
tur l. 24. de leg. 1. l. 17. de leg. 3.
arg. l. 8. ff. de contr. emt. quam-
vis dubitetur, an legatum sit
extitutum l. 69. §. ult. de leg.
1. vel tantum non, quantum
legatum est, nascatur l. 5. ff.
de Trit. leg. l. 8. §. 2. huic enim
legato, cæterum puro, tacita
conditio, quæ extrinsecus ex
naturâ rei colligitur, l. 25. §. 1.
ff. qn. dies leg. l. 99. de cond. &
dem. l. 73. ff. de V. O. inest, si
fructus nascantur l. 1. in fin. d.
1. d. l. 24. hinc etiam præ mor-
tuo licet legatario transmit-
tatur ad ejus heredes d. l. 25.
§. 1. §. 99. Ad §. 8.

14. Quomodo eadem res
pluribus relinquitur?

259
Per conjunctionem, quæ
triplici modo fit l. 142. de V.
S. RE TANTUM, cum duobus
separatim eadem res relin-
quitur l. 89. de leg. 3. qui deo
separati vel disjuncti vocan-
tur, quia nominum & rei
complexu unâ oratione non
junguntur §. 8. b. l. un. §. 10.
C. de caduc. toll. l. 63. de her. in-
stit. VERBIS TANTUM, quos in
eodem legato solus nominû
complexus jungit, si scil. ea-
dem res æquis partibus Titio
& Sejo relinqvatur tunc enim
legatarii hi habent suas partes
pro indiviso assignatas, quia
non sunt actu divisæ d. l. 89.
partes autem pro diviso per
se totum esse incipiunt l. 60.
ff. de V. S. RE ET VERBIS SI-
MUL, quando una eademq;
res unâ oratione, adeoq; no-
minum ac rei complexu, plu-
ribus in solidum relinquitur,
ita ut personæ particulis con-
junctivis, aut sine illis, con-
junctæ, pro unâ personâ re-
putentur d. l. 142. l. 7. ff. de U-
suf. acc. l. 36. §. 2. de leg. 1.
junctâ l. 28. §. 1. de V. S.

15. Quid

15. *Quid operatur illa conjunctio?*

Jus accrescendi, quod est Jus quo inter personas conjunctas deficientis portio accedit occupanti *l. un. §. 10. C. de cad. toll.* dummodo non sit quantitas, hæc enim, ex enumeratione personarum, in singulas divisa videtur *l. 56. ff. de cond. & dem. l. 84. §. pen. ff. de leg. 1. l. 7. de leg. 2.* Uti autem Lex Papia Poppæa Juri accrescendi erat contraria *Ulpian. tit. 17. §. 24.* Ita Imp: Justinianus eandem legem & per eam caduca sustulit *l. un. C. de cad. toll.* relicta tamen sunt vestigia ejus in digestis *l. 104. de cond. & dem. l. 20. ff. de her. pet. l. 24. ff. de lib. leg.*

16. *In quibus causis locum habet Jus accrescendi?*

Non in contractibus *l. 110. de R. O.* nisi res sit indivisibilis *l. 5. ff. comm. prad. l. 64. ff. de contrab. emt. vel donatio quædã à Principe facta l. un. C. si liber. imper. soc. lib. X.* sed in ultima voluntate, ut hereditatibus,

legatis, & mortis causa donationibus *d. l. un. §. 14. C. de cad. toll. l. 1. §. 1. de usufr. acc.*

17. *Obtinetne Jus accrescendi in omni conjunctio-
ne?*

Si eadem hereditas pluribus relicta fuerit, in omni conjunctionis specie, salvo tamen jure prælationis inter conjunctos, locum habet: quia nemo potest pro parte testatus & pro parte intestatus decedere *l. 7. de R. J. l. 66. de hered. Instit.* hinc & invito heredi deficientis portio ad crescit *l. un. §. 10. C. de cad. toll. exceptis casibus in l. 80. §. ult. §. 1. pen. de A. H.* Si autem eadem res legata fuerit, distinguendum erit inter legatum proprietatis, & usufructus: In illa omnes conjuncti, etiam verbis tantum, jus accrescendi habent *l. 16. §. ult. de leg. 1. l. 89. de leg. 3. d. l. un. §. 11. C. d. t.* ita tamen ut re & verbis conjuncti disjunctis, quamvis ab initio solidum

lidum, adeoq; jus non de-
crescendi, habeant, preferan-
tur *d. l. un. C. d. t. d. l. 89.* quia
illi sunt unius personæ vice.
l. 34. pr. de leg. 1. In hoc, verbis
tantum conjunctis jus accre-
scendi non competit; hinc
Regula in usufructu pluribus
legato obtinet: *Toties jus ac-*
crescendi esse, quoties in duo-
bus, qui in solidum habuerunt,
concursum divisum est l. 3. pr. ff.
de Usufr: accr: l. ii. d. t. ratio
est, quod usufructus, ceu jus
personale, promptius ad pro-
prietarium revertatur, & ita
personam ejus, cui relictus
est, non egrediatur *l. 66. de J.*
D. hinc etiam in proprietate
rei, postquam concursum
spes omnis accrescendi ces-
sat, secus in usufructu *l. 1. §. 3.*
ff. de Usufr: accr:

Ad §. 9.

18. *Quid juris, si is, cui fun-*
dus alienus legatus est, po-
stea proprietatem, deducto
usufructu, emerit?

Quamvis illi interim usus-
fructus ex titulo lucrativo

obvenerit, integrum tamen
fundum rectè ab herede pe-
tit, nec in pœnam plus peti-
tionis incurrit, quia usufruc-
tus non est pars fundi, sed
servitutis locum obtinet *l. 25.*
de V. S. l. 66. §. 6. de leg. 2. Æ-
quum tamen est, ut heres
tanto minoris ex officio Ju-
dicis condemnetur, quanto
minoris nudam proprietatem
emisset, quia usufructus
etsi in jure, & non in parte
fundi consistit, tamen rei e-
molumentum continet *d. l.*
66. §. 6. probè autem hic no-
tanda est differentia, inter
jus actionis, & officium Judi-
cis actioni deserviens, junge
S. 28. de R. D.

Ad §. 10.

19. *Quid si res legatarii ei-*
dem legata fuerit?

Si res pleno jure & irrevocabiliter fuerit legatarii, inutiliter ei legatur, quia jam antea ejus est *l. 14. §. pen. ff. de except. rei jud.* nec firmatur legatum si vel legatarius eam alienaverit *l. 41. §. 1. ff. de leg.*

Kk

de leg. 1. l. pen. ff. de R. J. cui opponitur l. 1. §. ult. ff. de Reg. Caton. Aliud dicendum si res illa revocationi ac restitutioni fuerit obnoxial. 82. §. 1. 86. pr. §. ult. de leg. 1.

Ad §. II.

20. Si res propria quasi aliena legata fuerit?

Sive illa testatoris, sive legatarii fuerit, legatum valet, tum quia exitum voluntas defuncti habere potest, tum quia plus valet quod est in veritate, quam quod in opinione §. II. b. t. l. 9. §. 4. ff. de Jur. Et fact. ign. l. 2. §. 15. ff. pro empt. Fallit tamē hęc regula non tantum in delictis §. 7. Inst. de obl. qua ex del. sed & in casu l. 15. ff. de A. H.

Ad §. 12.

21 Si rem suam legatam testator postea alienaverit vel oppignora verit?

Nihilominus heres eandē præstare tenetur, l. 18. ff. de adim. leg. nisi ex titulo lucrativo, adeoq; spontaneo motu & sine ullā necessitate facta

sit alienatio d. l. 18. l. 24. ff. d. t. vel heres probaverit testatorem adimendi animo rem eam alienasse vel oppignorasse l. 11. §. 12. de leg. 3.

Ad §. 13.

22. Quodnam est legatum liberationis?

Quando creditor debitori suo jus ad rem aliquam, quod is ex obligatione habuit, remittit, h. e. liberationē à debito legat l. 20. ff. de lib. leg. tunc equidem non liberatur debitor ipso jure l. 44. de O. & A. sed Testatoris heres, nisi fortē temporalis sit liberatio l. 7. §. ult. §. l. 8. §. 1. d. t. ope exceptionis in perpetuum expellitur l. 3. d. t. imo ipse debitor, seu legatarius, herede non exigente, agere potest ad acceptilationem & liberationem d. l. 3. §. 3. b. t. quia remissio juris ad rem legata est l. 1. ff. b. t.

Ad §. 14.

23. Potestne debitor creditori suo debitum legare?

Legatum hoc, nisi pinguis fit

us sit ac ipsum debitum, adeoq; plus in legato quam in debito, non valet; quia legatum, ceu donatio, non habet locum, ubi nihil lucri ad legatarium venit *arg. §. 1. b.* plus autē est in legato, quando id quod sub conditione, vel in diem, vel ex naturali, vel ex prætoria duntaxat obligatione debetur, legatur purē ac simpliciter *l. 12. de V. S. l. 78. §. seq. de leg. 1.* nec refert si vivente adhuc testatore dies aut conditio extiterit, siquidem Imper: Justinianus, rejectā opinione Jcti Pauli *l. 82. ff. de Leg. 2.* sententiam Papiniani *l. 5. ff. ad L. Falc.* adprobavit, quod ipse in *b. §. 14.* fatetur.

Ad §. 15.

24. Valetne legatum dotis?

Omninō, *tum* quia ex commo repræsentationis plenius & utilius est præ vel re legatū, dotis quam actio de dote *§. 15. b. l. 77. §. 12. de leg. 2.* quoniam olim ex *L. 12. ii.* dos annua, bimā, trimā die, id est

tribus pensionibus annuis *l. 3. ff. de ann. leg. l. 41. §. 1. ff. de man. test.* & hodiē res immobiles quidem statim, res mobiles autē post annū petitur *l. un. §. 7. C. de rei ux. act.* legatū vero dotis indistinctē statim potest peti *l. 1. §. 2. b.* nec hoc sine ratione, *tum* quia repetitioni dotis obstare possunt pacta *d. l. 1. b. juncto t. t. de pact. dot. tum* quia impensæ dotem minuunt *d. l. 1. §. b. t. de impens. in res dot. tum* quia dotis legatum valet, etiam si nihil sit illatum, modo certa pecunia, vel corpus certum, aut instrumenta dotis fuerint demonstrata *l. 6. d. t. l. 25. ff. de lib. leg.* quia falsa causa legatum non viciat *§. 31. b. l. 75. §. 1. de leg. 1. l. 88. §. 10. ff. de leg. 2.* Et si mulieri simpliciter à marito aliquid legatum fuerit, potest pariter legatum & dotem petere *l. un. §. 3. C. de rei ux. act.*

Ad §. 16.

25. Quomodo extinguitur legatum si res pereat?

Si res sine facto, h. e. sine culpa

Kk 2

culpâ ac morâ heredis perierit, legatario, quia à morte testatoris factus est dominus, decedit *l. 26. 47. §. 1. Et seqq. de leg. 1. tum* quia res suo perit domino *l. 9. C. de pign. act. tum* quia interitu rei debitor, si nulla ejus mora sit, liberatur *l. 23. de V. O.* Sic etiam manumissus servus, quia commercio eximitur, morti comparatur *l. 92. ff. de sol. & heredem, si sine ejus tacto contigerit, liberat, cum aliâs ad æstimationem teneatur d. l. 92. d. l. 47. l. 112. §. 1. d. leg. 1. l. 25. ff. ad SC. Treb.* Et si quantitas vel genus legatum fuerit, legatum indistincte debetur, quia genus perire nequit *l. 11. C. si cert. pet. l. 30. §. 4. ff. ad L. Falc.*

Ad §. 17.

26 *Quid si ex rebus pluribus legatis quaedam perierit?*

Si omnes illæ res sint æquæ principales, quibusdam peremptis reliquæ omninò debentur, sic ancillâ cum liberis legatâ, & ancilla sola, & liberi soli debentur *l. 62. ff. de leg.*

1. quia liberi nati non accedunt ancillis l. 63. d. 1. l. 2. ff. de pec. leg. Si vero quædam illarum aliis accedant, tunc sublato principali tollitur etiam accessorium: ita servus cum peculio legato, extincto vel manumisso servo, nec peculium debetur, *d. l. 2. de pec. leg. & fundo cum instrumento legato, fundo alienato, etiam instrumentum, nisi alia fuerit testatoris voluntas, extinguitur l. 1. l. 5. ff. de fund. instr.*

27. *Qua est differentia inter fundum instructum & cum instrumento legatum?*

Plenius est legatum instructi, quàm instrumenti *l. 12. §. 27. ff. de Instr. vel instrum.*

Quia instrumenta fundi denotant rerum apparatus sine quo exerceri non potest possessio *d. l. 12. pr. l. 8. ff. eod.* fundus autem instructus suppellectilem etiam & pecora, pascendi causa parata, continet *d. l. 12. §. 15. l. 2. C. de V. S.*

Ad

Ad §. 18.

28. *Quid obinet grege legato?*

Uti tria sunt corporum genera l. 30. ff. de Usuc. ita grex est corpus ex distantibus capitibus constans. scil. ad minimum decem ovibus vel quatuor porcis l. ult. ff. de abig. §. 18. b. quo legato si vel una ovis supersit, debetur legatario, tum quia in unâ ove grex conservatur arg. l. 7. §. ult. ff. quod cui. univ. l. 1. §. 17. ff. de vi & vi arm. tum quia quod ex re nostra super est, nostrum est l. 49. §. 1. ff. de R. V. tum quia grex ceu corpus universale, peculii instar, augmentum ac decrementum recipit, adeoque ex unâ ove potest renasci grex arg. l. 76. ff. de Judic. l. 21. 22. de leg. 1. tum quia unumquodque facilius suæ naturæ redditur ac conservatur, quam in aliam causam transfertur l. 27. §. fin. ff. de pact. l. 9. §. 1. ff. de duob. reis. tum quia voluntas testatoris, uti in toto, ita & mini-

267
mâ parte continetur l. 113. de R. J.

Ad §. 19.

29. *Quid statuendum in adibus legatis?*

Adibus legatis etiam columnæ & marmora continentur, adeoque omnia illa quæ terræ coherent vel aliâs firmiter affixa sunt, German: Erd und Nagel fâst/legato cedunt. l. 22. in fin. ut enim grex est corpus ex multis capitibus, ita ædes ex multis partibus conjunctum. Imò si ædes corrunt area debetur d. l. 22. in fin. d. t. l. 79. §. 2. ff. de leg. 3. junge l. 14. §. fin. de leg. 1.

Ad §. 20.

30. *Quid si peculium sit legatum?*

Quoniam peculium, ceu res universitatis l. 16. ff. ad SC. Treb. crescit ac decrescit, atque adeo variè mutatur, l. 65. de leg. 2. interest (1) animatio hæc fiat vivo vel mortuo testatore. Si viro, commodum ac damnum le-

Kk 3

gatarii

gatarii est *l. 8. §. 1. ff. de pec. leg.* Si mortuo, vel ipsi servo est legatum, & omne acquisitum cedit legatario, legatq; hujus dies cedit, h. e. incipit deberi *l. 213. de V. S.* ab aditâ hereditate: Si extraneo, tunc quod post mortem testatoris & ante aditam hereditatem, ex rebus pecularibus, legato accedit ad legatarium duntaxat pertinet, nisi aliud testator dixerit *l. pen. ff. de pec. leg.* quia hujus legati dies cedit à morte testatoris *l. un. §. 1. C. de cad. toll. junctâ l. 1. & 1. t. ff. quand. dies leg.* servo a legato peculium non est legatarii *l. 24. ff. de pec. leg.* uti nec ad servum manumissum in testamento, aliter ac ad manumissum inter vivos, pertinet, quod probatur ex Constit. Dioclet. & Maxim. in *l. un. C. de pec. ej. qui libert. mer.* cum rescriptum Severi & Antonini non extet.

Ad §. 21.

31. *Quid si jura aut facta sint legata?*

Si jura h. e. obligationes nomina, & actiones testator

tertio cuidam legaverit, heres duntaxat, etiamsi debitor non sit solvendo, actiones cedere debet *l. 44. §. 5. 6. l. 105. ff. de leg. 1.* si autem litigiosa nomina fuerint nihil nisi quod heres obtinuit debet, quia litis eventus ei relictus videtur *l. 3. junctâ Auth. seq. C. de litig.* & potest ipse legatarius ante cessionem, seu antequam Procurator in re suâ factus sit, utili actione experiri *l. 18. C. h. t.* si vero imple testator exegerit debitum, legatum, quia non amplius est debitum, expirat, *l. 75. §. 1. ff. de leg. 1. l. 21. ff. de lib. leg.* oblatum tamen & depositum à debitore debitum legatarius jure petit *l. 11. §. 13. ff. de leg. 3.* Factum etiam heres præstare debet, nisi sit contra bonos mores, sit & possibile *l. 112. §. pen. ff. de leg. 1. l. 114. §. 8. eod. l. 41. §. 8. de leg. 3.*

Ad §. 22. 23.

32. *Potestne legatarius ex pluribus rebus legatis optimam eligere?*

Electio seu optio, vel est ex lege

ex lege, vel ex provisione hominis, adeoq; vel tacita, vel expressa; *Illæ*, quæ legatum generis dicitur, locum habet quando genus, quod logici speciem vocant, est legatum, tunc quidem, si corpus legatum fuerit, electio est legatarii, *l. 108. de leg. 1. l. 43. de leg. 2.* ita tamen ut nec possit optimum nec teneatur pessimum eligere *l. 37. ff. de leg. 1.* *Hæc*, quæ legatum optionis vocatur *t. t. ff. de opt. leg.* & olim actus legitimus erat & conditionem in se habebat, optimum tribuit *l. 4. l. 14. de opt. leg.* ast hodie æq; ac electio ad heredes transit *l. ult. Comm. de leg.*

Ad §. 24.

33. Quibus potest aliquid legari?

Cum quibus est testamenti factio, seu qui ex testamento aliquid capere possunt, junde *§. 4. de her. qual. & diff.* ita deportato nihil potest legari, licet possit mortis causa capere *l. 36. ff. de mort. caus.*

donat. Et quamvis nec civitatibus, vicis aut collegiis olim legari quid poterat, tamen postea id mutatum *Ulp. tit. de leg. §. 26. l. 32. l. 73. §. ult. l. 117. 122. ff. de leg. 1.*

Ad §. 25.

34. An incerta persona possit legari?

Personæ plane incertæ, quam incertâ opinione animo suo testator subjicit, & quæ certo judicio demonstrari nequit, *arg. l. 18. ff. de B. P. cont. tab.* nec olim nec hodiè recte legari potest *l. 9. §. 9. ff. de her. inst. l. 70. de V. S.* quia certum debet esse testatoris consilium *Ulp. tit. 24.* nisi ex certis personis, sit personam incerta *l. 5. l. 14. ff. de reb. dub.* Græca a. Justiniani constitutio, circa personas incertas lata, cujus mentio fit in *§. 27. b. t.* & quæ correctoria fuit juris antiqui, perit, ejus tamen fragmenta collecta sunt in *lib. 6. C. tit. 48.* Quamvis a. ex subtilitate juris veteris incertæ personæ nihil

nihil potuerit legari, tamen naturalis ratio soluti repetitionem, seu conditionem indebiti, excludit, *arg. l. 10. ff. de O. S. A.*

Ad §. 26. 27. 28.

35. *Quid si posthumus sit legatum?*

Quoniam nasciturus ideo inter personas incertas refertur, quia incertum est unus pluresve nascantur an nullus, postumus alienus, qui natus jura sui heredis non consequitur, cum de suo ex singulari favore aliud statuendum, olim non poterat heres de jure civili institui, nec ei quicquam legari §. 26. b. t. Sed praetor dabat instituto bon. poss. sec. tab. l. 3. ff. de bon. poss. sec. tab. cujus intuitu dicitur in §. 28. b. quod & ante scl. jure praetorio, & nunc scl. ex constit. Justiniani, modo ex eventu certa fiat, institui possit: nisi velimus textum corrigere & particulam adversativam autem negativam adjicere, ut intelligatur de posthumo suo *arg.*

l. Gallus ff. de lib. & postb. Sed illi correctioni constans omnium codicum lectio repugnat. Limitatur tamen sententia superior si posthumus natus sit ex illa personâ cujus nuptiæ omnino sunt LL. prohibitæ, uti nasciturus ex virgine vestali, quod is non possit heres institui, nam de prohibitâ sanguinis conjunctione textus hic accipi nequit.

Ad §. 29.

36. *Quid si in nomine legatarum sit erratum?*

Quoniam vocis ministerio utimur, & nomina hominum significandorum gratia reperta sunt, ut demonstrent voluntatem dicentis l. 7. §. 2. ff. de sup. leg. error nominis, si de personâ constiterit, legatum non vitiat, *arg. l. 4. C. de Testam.* quia major debet esse ratio voluntatis quam verborum l. 21. C. de leg. l. 2. C. comm. de leg. dummodo designatio vice nominis fungi possit l. 62. §. 1. ff. de her. instit.

Ad §. 30.

36. *Quid si falsa demonstratio legato sit adjecta?*

Falsa demonstratio, i. e. si falso argumento rem designat, sive ea sit in personam legatarii, sive in re legata, quia hæc inter nulla hæctenus subest diversitatis ratio, legatum non vitiat *l. 33. 34. ff. de cond. & demonstr.*

Ad §. 31.

37. *Quid si causa falsa sit?*

Si causa impulsiva, legato adjecta, sit falsa, non nocet, *l. 17. §. 2. d. t.* nisi heres probare velit, testatorem, si falsam causam scivisset, non legasse. *l. 72. §. 6. d. t.* vel causa illa sub conditione præstandi sit adjecta *d. l. 17. §. pen. d. t. §. pen. ff. de V. O.*

38. *Quanam est differentia inter conditionem & modum?*

Conditio est causa quæ suspendit legatum, modus autem est adjectio causæ finalis quæ ostendit, quid legatarium ex legato facere velit te-

stator, & legatum non suspendit *l. 17. §. fin. l. 80. b. t.* hinc conditionis particula est *Si*, modi autem *Ut*, & ita in illo effectu, quæ implementum requirunt, conveniunt *d. l. 80.* in quâ negativa lectio omnino suspecta est, *l. 19. ff. de leg. 3. l. 1. C. de his quæ sub mod. interim quâ formam rectè opponuntur Rubr. b. & Rubr. C. de donat. quæ sub. l. 44. ff. de O. & A.*

Ad §. 32.

39. *An servo heredis rectè legatur?*

Servo heredis, si pure, inutiliter legatur, quia, quod illi, domino legatur *l. 31. ff. de hered. inst.* nemo autem simul heres & legatarius, seu sibi ipsi obligatus esse potest *l. 12. 18. 116. ff. de leg. 1. nec valet si postea, vivo adhuc testatore, potestate heredis exierit, propter regulam Cætonianam l. 1. de reg. Cæton.* Quæ tamen ad legata conditionata non pertinet *l. 3. 4. d. t.* itaque sub conditione servo heredis rectè legatur *§. 32. b.*

Ll

40. *Quid*

Ad §. 33.

40. *Quid si a domino heredis legatur?*

Legatum, si in eadem causa permaneat heres, & jussu domini hereditatem adierit, evanescit: interim tamen valet, quatenus dominus potest non velle ut servus hereditatem adeat, vel etiam servus potest manumitti, vel alius heres, si in alterius potestate translatus sit, per eum fieri, & sic legatum sustinetur. *l. 25. l. 68. §. 1. de leg. 1.*

Ad §. 34.

41. *Potestne legatum scribi ante heredis institutionem?*

Olim ante heredis institutionem inutiliter legabatur, quia totius testamenti vis ex institutione heredis dependebat. *l. 10. de Jur. Codic. a-* deoq; legata praepostere relicta videbantur. *Ulp. in fr. tit. 25. §. 14.* Sed ex constitutione Justiniani, quod & veteribus JCtis civile & æquum videbatur, potior ratio esse debet

voluntatis testatoris, quam ordinis scripturae. *l. 24. 25. C. de Testam. junctâ l. 77. §. 12. ff. de leg. 2.*

Ad §. 35.

42. *An post mortem heredis aut legatarii rectè legatur?*

Olim non licebat. *Ulp. tit. 25. §. 15. tum* propter incertitudinē futuri heredis aut legatarii, *l. 70. de V. S. §. 25. b. 1. tum* quia nō erat adversus quē actio posset institui; sed quia in fideicommissio id antea receptum erat. *Ulp. d. l. §. 15. l. 114. §. 3. de leg. 1.* & postea legata fideicommissis sunt exæquata, hodiè isthoc modo legata & stipulationes valent. *l. un. C. ut act. ab her.* Hoc tamen legatum, cum heres morietur, aut legatarius, etiā olim valebat. *l. 4. §. 1. ff. quand. dies leg. junde §. 13. Inst. de inut. slip.*

Ad §. 36.

43. *Valetne legatum pœna nomine relictum?*

Jure veteri, quo legatum in benevolentia erga legatarium

rium erat positum *l. 32. ff. mand. l. 5. §. 6. ff. de leg. præstand. talis coercitio in futurum collata non valebat Ulp. tit. 24. §. 17. l. 12. ff. de condit. & dem.* Jure autem novo, dummodo pœna ascripta nō sit facti impossibilis, probrofi, aut lege interdicta, hæc enim pro nō scripta habentur, legatum valet *l. un. C. de his quæ pœn. quia licitum est testatori, eum quem honoravit, honestè onerare.*

271
44. *Quotuplex est pœna?*
Triplex i. noxiæ vel criminis vindicta, seu delicti æstimatione *l. 131. §. 1. de V. S. 2.* Dispositiva, quæ coercionis causa legatario vel heredi ascribitur, & conditionis instar in futurum confertur *d. l. 12. & d. l. un. C. pœnam enim à conditione voluntas testatoris separat l. 2. ff. b. t. 3.* Conventionalis, quæ est conditio stipulationis, *§. 19. J. de inut. stip.*

AD TIT: XXI.
DE ADEMTIONE LEGATORUM.

45. *Quomodo cohærent §§. hujus tituli?*

Legatum ritè relictum revocatur vel in solidum, quatenus ad hereditatem iterū refertur, & dicitur ADEMTIO *pr: b.* vel secundum quid, quatenus de personâ in personam transcribitur, & dicitur TRANSLATIO. *§. 1. b.*

Ad *pr:*

46. *Quid est Ademtio legatorum?*

Est actus ultimæ voluntatis, quo in eodem, vel alio testamento, vel etiam codicillis, quibuscunq; verbis, mutata testatoris voluntatem declarantibus, antea legatū iterū revocatur *pr: b.* idq; *ideo*

Ll 2

deo, quia ambulatoria est hominis voluntas ad extremū vitæ exitum *l. 4. ff. h. t. l. 1. C. de SS. Eccles.* & nemo illam legem sibi dicere potest, ut reliquendo aliquid à priori voluntate recedere non liceat *l. 22. de leg. 3.*

Ad §. 1.

AD TIT. XXII.
DE LEGE FALCIDIA.

Ad Rubr:

48 *Quid est Lex Falcidia?*

Est plebiscitum latum à P. Falcidio Trib. plebis tempore Augusti, quâ heredibus, eorumque successoribus, licitum est ab hereditate legatis vel fideicommissis ultra dotrantē oneratâ vel plane exhaustâ, per retentionem vel actionem, quartam detrudere partem *pr: Inst. l. 1. 77. ff. h. t. l. 10. C. eod. c. 6. dist. 2.*

49 *Quomodo coherent SS.?*

De L. Falcidia causis externis agitur *pr: de personis quâ-*

47. *Quid est translatio legari?*

Actus quo testator id quod alicui reliquit, ipsi adimendo, in alium transfert §. 1. *h. l. 6. ff. eod.* translatio autem itidem ex voluntate testatoris censenda est *l. 2. ff. de his que pæn. nom. diciturq; tacita ademptio l. 5. ff. h. t.*

bus competat §. 1. de modo detrahendi, respectu quantitatis, seu objecti §. 2. respectu qualitatis, seu formæ §. 3.

Ad Pr:

50. *Cur introducta est L. Falcidia?*

Tum quia de jure 12. tab. testandi ac legandi potestas nimium libera erat *l. 120. de V. S.* adeoque sæpe intestati moriebantur testatores, cum heres, propter minimum lucrum, hereditatem adire recusaret, *pr: h. tum* quia necl. Furia Caninia, quâ ultra mille asses, seu aureos, singulis legata-

legatariis; nec L. Voconiaq; vā plus quam heredi relictum nemo legare poterat, sufficiebant *Theoph. b.* adeoq; & testatorum, ne intestati moriantur, & heredum gratia, ne adeundo hereditatē damnū sentiant, L. Falcidia introducta est, & testamentorum conservationi maximē consulit, l. 71. ff. b. t.

51 Quid est Quarta Falcidia?

Est quarta pars hereditatis, quæ legatis ideo detrahitur, ne heres plane repudiet hereditatem, vel eam adeundo damnum incurrat *pr. Inst. l. 1. ff. b. t.* hinc etiam in successione ab intestato l. 18. ff. & in mortis causa donationibus obtinet l. 5. l. pen. C. b. t. l. fin. C. de mort. caus. don. secus ac in mortis causa capionibus l. 1. §. 8. l. 93. ff. b. t. junctā l. 54. de cond. & dem. l. 31. 36. 38. ff. de mort. caus. don. uti nec legatariis, quia in illis ratio conservandi testamenti cessat, competit l. 47. §. b. t. licet fideicommissario, si gravatus

fit, id possit imputare l. 32. §. pen. ff. b. t. l. 5. ff. si cui plus.

52 Quibus remediis detrahatur quarta Falcidia?

Sive unus, sive plures sint heredes, vel habent jus retentionis l. 26. ff. b. t. l. 28. C. de R. V. vel conditionem indebiti, seu actionem ex L. Falcidia l. 1. §. 11. ff. b. t. l. 14. §. 1. l. 15. §. 1. l. 93. vel vindicationem d. l. 26. ff. b. vel etiam actionem in factum l. 77. §. 2. de leg. 2.

53 Quando cessat detrahtio quarta?

1. Si testator eam prohibuerit *Nov. 1. c. 2. Auth. sed cum C. b. t.* quod & tacitè fieri posse DD. concludunt ex *Nov. 119. c. 11. Auth. sed & C. b. t.*
2. In dote prælegata l. 57. b.
3. In testamento militis l. 7. C. b. 4. Si heres non fecerit, inventarium d. *Nov. 1. c. 2. l. fin. C. de Jur. de lib.* 5. Si per ignorantiam juris integra legata præstitit l. 9. C. b. t. 6. si quibusdam integra legata solvendo iudicium defuncti agnoverit *Nov. 1. c. 2. 3.* 7. Si volun-

voluntatem testatoris adimplere neglexerit *Nov. 131. §. 12.* In relictis ad pias causas *Auth. similiter C. b. t.* idem statuit, quoniam autem ejus auctoritas valde suspecta est, haecenus decisio ex *l. 1. §. 5. b. t.* petenda erit, nisi fortè heres moram commiserit *Nov. 131. c. 12.* Ad §. 1.

54. *in Quibus heredibus locum habet quarta Falcidia?*

Si hereditas, pluribus relictæ, fuerit onerata vel exhausta legatis, in singulis heredibus, quorum pars prægravata est, ratio legis Falcidiæ ponenda est *l. 78. ff. b. t.* quia lex heredum causa lata est, & proinde cuicumque heredi competit *l. 71. d. t.* Ad §. 2.

55. *Quando quantitas patrimonii computanda?*

Quantitas patrimonii, ad quam ratio L. Falcidiæ ponitur, tempore mortis testatoris spectanda est, ab illo enim tempore hereditas esse intelligitur, & legata debentur. Sive itaque aucta illa, sive imminuta postea fuerit, heredis

periculo aut commodo erit *l. 30. l. 73. ff. b. t.* Si tamen species legata fuerit, debitor interitu ejus liberatur *l. 36. §. fin. de leg. 1. l. 26. §. 1. ff. eod. precia autem rerum ineuntur, quatenus res communiter æstimantur l. 62. 63. b. t.*

56. *Quid imputatur in Falcidiam?*

Omnia illa quæ heres jure hereditario capit, non autem, quæ legati vel fideicommissi jure, aut conditionis implendæ causa habet *l. 74. 76. 91. ff. b. t.* nisi contraria sit testatoris voluntas *l. 22. b. t.*

57. *Quid de fructibus hereditariis statuendum?*

Quoniam ad tempus mortis ratio L. Falcidiæ redigitur, heres perceptos interim fructus non computat, nisi vel aliud testator voluerit, vel sati fuerint tempore mortis, vel etiam maturi, quia tunc pars rei habentur *l. 9. 30. 73. ff. b. l. 44. de R. V.* quantitatem autem patrimonii ipse heres determinare ac probare debet *l. 17. ff. de probat.*

Ad

Ad §. 3.

57 *Quomodo computatur quarta Falcidia?*

Ita ratio L. Falcidiæ ponenda, ut primo deducatur æs alienum, & quæ illi annume-

275
rantur, ut funeris impensa, legata enim de bonis defuncti præstantur *l. fin. §. 9. C. de Jur. delib.* bona autem non intelliguntur, nisi beent, h. e. quæ deducto ære alieno superflunt *l. 39. §. 1. ff. de V. S.*

AD TIT: XXIII.

De

FIDEICOMMISSARIIS HEREDITATIBUS, & ad SC. TREBELLIANUM,

Ad Rubricam & Princ.

58 *Quomodo coherent §§. in hoc titulo?*

A modo testandi directo Imperator progreditur ad relictionem obliquam, adeoq; ab institutionibus & legatis ad fideicommissa, & ita à quarta Falcidiæ, ad quartam Trebellianicam *pr.* Fideicommissum autem consideratur vel in *causis*, externis §. 1. internis, seu materiâ & formâ, §. 2. vel *effectibus*, qui proponuntur in genere §. 3. in specie, quâ SC. Trebellianum §. 4. & SC. Pega-

fianum §. 5. quæ conferuntur §. 6. transfunduntur §. 7. & observantur etiam si vel ex parte quis sit heres institutus §. 8. nisi certa res loco quartæ fuerit prælegata §. 9. Nec tantum in testamento, sed & ab intestato fideicommissum relinqui §. 10. & fideicommissarius iterum onerari potest §. 11. modo fideicommissum rite probetur §. ult.

59. *Quid est fideicommissaria hereditas?*

Est fideicommissum universitatis, *l. ult. C. de fideic. l.*

13. C. de

13. *C. de SS. Eccl.* qvo testamentarius vel legitimus heres, qui *fiduciarius* appellatur *l. 46. b. t.* ita oneratus est, ut cogatur aditam hereditatem alii, qui *fideicommissarius* dicitur, pure vel sub conditione restituere §. 2. 7. *b. t.* à qvo hactenus differt fideicommissū singulare, qvò legatis est exaquatū *tit. seq.*

60. *Quid est quarta Trebellianica?*

Est quarta pars hereditatis, quam heres, fideicommissō universalī gravatus, ex *SC. Pegasiano §. 5. b. t.* qvò postea in Trebellianū transfusum est §. 7. *b. t.* ex hereditate detrahit. Ita tamen ut legata & fideicommissa, & qvæ conditionis implendæ causa relicta sunt, & fructus medio tempore percepti, nisi liberi sint *l. 6. C. b. t.* in eam impotentur *l. 91. ff. ad L. Falcid. l. 18. §. 1. l. 22. §. 2. ff. b. t.*

Ad §. 1.

61. *Quanam est causa efficiens fideicommissi?*

Augustus Cæsar, qui, cum

antea legata precibus saltem & rogatu, sine vinculo juris, obtinerent, gratiā qvarundam personarum motus, fideicommissa ipsa præstitit ac confirmavit, adeoq; in assiduam id postea conversum est jurisdictionem, ut ab Imperatore Claudio tandem duo Prætores fideicommissarii crearentur, qui sine speciali mandato jure magistratus, quamvis extraordinem *l. 118. §. 2. de V. S. de fideicommissis jus dicerent l. 2. §. 32. ff. de O. F. l. 78. §. 6. ff. de leg. 3. l. 92. de cond. S dem.*

Ad §. 2.

62. *Quanam est materia & forma fideicommissi?*

Uti objectū fideicommissi universitatis est tota hereditas vel pars ejus §. 11. *b.* ita forma essentialis in eo consistit, ut, nisi legitimus sit heres, aliquis directo, h. e. verbis civilibus, instituat, ejusq; fidei, ut hereditatem illam, vel partem ejus, alii restituat committatur *l. 14. C. de fideicom.* Potest autem fideicom-

fideicommissum, quã formã accidentalem, relinqui pure, ex die, ad diẽ, vel sub conditione, quia ratio *l. 7. ff. de R. J.* in illo ideo cessat, quod heres fiduciari⁹ semper talis maneat & dicatur *l. 88. ff. de her. inst.* adeoq; in fideicommissio hereditas adita duntaxat ab uno herede in alium devolvitur, quod fieri non potest nisi mediante restitutione, postquam ipse heres eam adeptus est, *l. 5. C. de impub. & al. subst.* Ad §. 3.

63. Quid operatur præstatio fideicommissi?

Ipse heres quidem, etiam post restitutionem, talis manet *l. 88 de her. Inst.* adeoq; summo jure comoda & incommoda hereditatis retinet *arg. l. 79. b. t. l. 7. §. 10. de minor. l. 2. C. de her. vel act. vend.* quoniam autem absurdum est, illum, pro nullo vel admodum exiguo lucro, tam gravi oneri involvere *arg. l. 10. C. de R. J.* oppositã exceptione, tum ex interpretatione prudentum, quã olim

interponebantur stipulationes *Ulp. in fr. tit. 25. §. 23. tum per placita SCtorũ §. 4. 5. b. se defendere potest l. 1. §. 4. b. Is autem cui restituitur hereditas, statim, etsi nondum nactus fuerit possessionem, dominiũ acquirat l. 63. b. t. & modo heredis loco est, quando scilicet tota hereditas l. 128. de R. J. modo legatarii, quando pars ejus ex fideicommissio ad eum devoluta est §. 5. b. t.*

Ad §. 4.

64. Quid est SC. Trebellianum?

Quod tempore Augusti, Annæo Senecã & Trebellio Maximo Coss. factum est, quo tantum, ut restitutã hereditate actiones omnes, quæ heredi & in heredem dari solent, his & in eos, quibus fideicommissum restitutum, darentur *d. l. 1. §. 2. b.* Adeoq; post illud SCtum utiles actiones, cum directæ heredis personam respiciant, Prætor fideicommissario & contra eum dat §. 4. b. t. quia cum re-

Mm

stitutione

stitutione hereditatis etiam actiones in fideicommissariū transferuntur l. 1. §. 8. b.

Ad §. 5.

65. Quid est SC. Pegasianum?

Quod tempore Vespasiani Pegaso & Pusione Coss. latū est, quo heres restituens, ad exemplum L. Falcidiæ, quartam hereditatis partem retinere potest: Unde etiā hæc quarta passim quarta Falcidiæ vocatur §. 5. b. l. 41. §. 3. ff. de vulg. & pup. l. 2. §. ult. ff. de Jure Codic. l. 27. §. 10. l. 28. §. fin. l. 29. 30. l. 58. §. 3. ff. b. i. Retentā autem quartā heres onera hereditaria in solidum sustinet, & fideicommissarius legatarii loco habetur d. §. 5. b.

Ad §. 6.

66. Quomodo conferuntur hæc SCta?

Cum horum Sconsultorū diversus esset effectus, eveniebat in faciendā restitutione, ut, si fideicommissum nō excederet dodrantem, restitutio fieret ex SC. Trebellia-

no, divisis pro ratā parte actionibus: Sin autem dodrantem excederet, ex SC. Pegasiano, quod in eum casum præprimis constitutum est, retentā quartā, onera solus heres sustineret, hinc inter heredem & eum qui ex fideicommissio recepit hereditatem, ratione lucris ac damni, interponebantur stipulationes, de quibus §. 6. & 7. Eodē SC. Pegas: præter detractio- nem quartæ, etiam hoc receptum erat, ut heres scriptus cogere- tur, desiderante fideicommissario, hereditatem fideicommissariam adire, & translatis in eum actionibus, restituere, non secus ac si ex SC. Trebelliano restitutio facta esset. Utriusq; igitur SC. vis hoc casu concur- rebat, ut ex Pegas: retentio quartæ & coactio heredis: ex Trebell: autem heredis securitas, adeoq; translatio actio- num, sequeretur. Ad §. 7.

67. Quomodo hæc omnia novo jure ad SC. Trebell: sunt transpositæ?

Sublato

Sublato & expulso SC. Pegasiano, ceu posteriori, omnis auctoritas SC. Trebelliano est attributa, ut, si heres quartam retineat, vel per ignorantiam facti, aut cum protestatione solutam l. 9. C. ad L. Falc. repetat, etiam actiones pro rata dividantur; sin autem totam hereditatem suapte sponte, vel coacte, restituat, lucri pariter ac damni sit expers, ut ita nec stipulationibus, quae saepius captiosae videbantur, opus sit §. 7. b.

Ad §. 8. & 9.

68. Quomodo hoc novum Jus applicatur ad herede[m] & fideicommissarium?

Ille non tantum totam hereditatem, sed & partem ejus, vel partis partem, prout rogatus fuerit, habitam ratione SC. Trebelli: restituere debet: Si tamen aliqua re, vel pluribus deductis vel praeceptis, vel certa summa deducta, licet in iis maxima pars hereditatis contineatur, rogatus sit hereditatem restituere, res ista sine onere

apud ipsum, quasi ex legato, remanet, & ita una cum hereditate in solidum transferuntur actiones, l. 68. pr. b. l. ult. C. de hered. act. l. 32. mandat. Multum autem interest utrum illa pars jure hereditario retineatur, an in re vel pecunia, quia priori casu actiones scinduntur l. 30. §. 3. b. 1. Ad §. 10.

69. Obtinetne fideicommissum etiam in successione legitimam vel honorariam?

Quoniam legitimi & honorarii successores, aequae testamentarii, honorati videntur a defuncto, fideicommissio etiam onerari possunt l. 1. §. 5. 7. l. 6. ff. b. 1. §. 2. de Co-dic. cum & legata, quia fideicommissis sunt aequivata, l. 2. C. comm. de leg. secus ac olim §. 10. b. ab intestato valeant.

Ad §. 11.

70. Potestne fideicommissarius iterum onerari?

Omnino, eoque casu actiones ex SC. in secundum vel tertium fideicommissarium transferuntur l. 1. §. 8. b. 1.

Mm 2

ulterior

ulterior tamen detractio quartæ quam una non permittitur, quia fideicommissarius intermedius quæ ministri loco saltem est *l. 22. §. ult. l. 55. §. 2. l. 78. §. 11. b. t.* illoque permisso totum fideicommissum facile consumeretur. Filius tamen fideicommissio gravatus, non tantum Trebellianicam, sed & legitimam, adeoque duas quartas, non quidem jure civili, *l. 6. 11. C. b. l. 30. C. de in off. test.* sed jure Canonico detrahere potest *c. Raynutius & c. Raynaldus X. de Testam.* quod usu fori approbatur.

Ad §. 12.

71. *Quomodo probatur fideicommissum?*

Fideicommissum, quod etiam nutu relinquere potest *l. 22. C. b. t. l. 52. in fin. ff. de O. & A. l. fin. de leg. 2.* ordinario vel extraordinario modo

probatur: Illo requiruntur quinque testes, *l. ult. C. b. l. ult. C. de Codic.* qui numerus in fideicommissis legitimus esse cognoscitur *§. ult. b. t.* Hic conscientiam heredis obligat, quatenus testator presentis heredis fidem elegit, eique duntaxat commisit, ut hereditatem vel speciale fideicommissum restituat: Quo casu, si neque ex scripturâ, neque ex quinque testium numero, possit res manifestari, heres, vel qui aliâs oneratus est, iurandum, si deferens prius de calumnia iuraverit, subire debet, quod nihil tale à testatore audiverit: nec iuramentum illud, quia uterque non eandem habet scientiam, referre potest *l. 11. 12. 13. ff. de act. rer. am.* idque speciali constitutione ita provisum est, per *l. fin. C. b. t. §. ult. b.*

AD TIT: XXIV.

DE SINGULIS REBUS PER FIDEI
COMMISSUM RELICTIS.

Ad

Ad Rubr:

72. *Quomodo coharent
§§ in hoc tit.?*

Fideicommissum particu-
lare consideratur vel respec-
tu sui *in pr.* vel respectu ob-
jecti §. 1. 2. vel modi §. *ult. h.*

Ad Princ:

73. *Quomodo valet fidei-
commissum singularium
verum?*

Quamvis à legatario olim
legari nō potuerit *Ulp. tit. 24.
§. 19. Caj. L. 2. Infl. tit. 7. §. 1.* attamē
per fideicommissum re-
linqui potuit *l. 1. §. 6. l. 5. §. 1.
de leg. 3.* quia id rectā non
transit in legatarium *Paul. l.
4. sent. 1. §. heres.* Cum autem
isthac hodie sint exaqvata
*l. 2. C. comm. de leg. etiam de-
tractio quartæ Falcidiæ obti-
net §. 5. tit. preced. l. 1. pr. ff.
ad SC. Trebell. l. 2. 3. C. ad L.
Falc.*

Ad §. 1.

74. *Quanam res per fidei-
commissum relinqui pos-
sunt?*

Quemadmodum res alie-

nae pariter ac propriae possunt
legari, ita & per fideicom-
missum relinqui §. 1. *h. jun-
cto §. 4. de leg. dummodo ne-
mo plus oneretur quam est
honoratus l. 1. §. 17. h. l. 6. de
leg. 3.*

Ad §. 2.

75. *Quomodo libertas per
fideicommissum relinqui-
tur?*

Quod de re corporali di-
ctum, idem obtinet in re in-
corporali, seu in libertate, te-
netur enim is cui libertatis
concessio injuncta est, servū
propriū manumittere, vel
alienum ad manumittendū
redimere *l. 36. pr. ad L. Falc.*
Si autem Dominus servum i-
stum vendere nolit, expe-
ctandum erit tempus, quo
commodè redimi possit *l. 6.
C. de fideic. libert.* Qui proinde
per fideicommissum liber es-
se jubetur, fit libertus manu-
mittentis, *l. 7. C. d. t.* Qui
autem testamento directō
manumissus est, fit libertus
testatoris, & dicitur Orcinus,
seu ejus qui ad orcum dimis-

Mm 3

sus

sus est §. 2. b. §. 1. de eo cui lib.
c. bon. add.

Ad §. 3.

76 Quis est formalis fidei-
committendi modus?

Ut fideicommissum ver-
bis precariis seu precativis,
quæ in textu recensentur, nõ

autem directis, legitimis, aut
imperativis, seu vi & aucto-
ritate propriâ subsistentibus,
fiat. Hodie tamen veterũ su-
perstitiosa verborum solen-
nitas non amplius obtinet l.
21. C. de leg. 1. 2. C. com. de leg.
iuncto arg. l. 15. C. de Testam.

AD TIT: XXV.

De

CODICILLIS.

Ad Rubr.

77. Quomodo definitur
codicillus, seu tertium te-
stamentorum accesso-
rium?

Codicilli l. 148. ff. de V. S.
qui etiam singulari numero
proferuntur l. pen. ff. l. 3. C.
b. t. l. 14. 28. C. de Testam. sunt
ultima voluntas minus so-
lennis, quâ quis, sine directâ
heredis institutione, rite di-
sponit quod post mortem su-
am fieri vult. l. 10. ff. b. t.

78. Quomodo coherent
§§ in hoc titulo?

Codicillorum exponun-
tur cause externe, scil: effi-
ciens remota & finalis pr: effi-
ciens proxima §. 1. vel interna
materia §. 2. forma §. 3.

Ad Pr:

79. Quanam est origo &
causa efficiens Codicil-
lorum?

Ferè eadem quæ fuit fi-
deicommissorum, cum enim
propter longas peregrinatio-
nes, quibus difficile erat se-
ptem

ptem invenire testes, utilis pariter & necessarius, nec a ratione juris absonans esset codicillorum usus, ex sententia Trebatii tempore Augusti jure optimo invaluit *pr: b.*

Ad §. 1.

80. *Quis potest codicillos facere?*

Omnis is qui testari potest *l. 6. §. 3. l. 8. ff. b. t.* nec tantum testamento, sed & ab intestato codicilli recte relinquuntur *l. 3. l. 8. b. t.* Uti enim moriturus ab intestato heredem legitimum honorare videtur, ita eundem quoque gravare potest *d. l. 3. Et. 8. l. 16. b. t.*

81. *Quos modis fiunt codicilli?*

Quando aliquis fecit testamentum, tunc codicilli aut precedunt testamentum, aut illud comitantur, aut sequuntur: *Illo casu* enim sustinentur quamvis in subsequenti testamento non confirmentur, dummodo non sint revocati *l. 6. ff. b. t.* *Isto* fiunt per clau-

sulam codicillarem. Si testamentum, propter defectum solennitatis, non valeat ut testamentum, valeat tamen ut Codicilli *l. 3. ff. de Test. mil. l. 19. ff. qui test. fac.* Hoc modo autem valent tanquam particula & accessio testamenti, quo cavet testator ut codicilli, si forte quos fecerit, ex testamento valeant *l. 3. §. 2. ff. de Jur. Codic.* Ab intestato si fiant requiruntur quinque testes *l. fin. §. fin. C. b. t.*

Ad §. 2.

82. *Circa qua versantur codicilli?*

Quod illis hereditas directio nec possit dari nec adimi, nec conditio heredi scripto adjici, aut ei substitui *§. 2. b. l. 27. ff. de cond. inst. l. 2. C. b. t. tum* ne confundatur jus testamentorum cum jure codicillorum *l. 1. ff. de her. inst. tum* ne testamentorum ratio, quae in heredis institutione consistit, plane subvertatur *l. 10. ff. b. t.* Secus est in fideicommissaria hereditate,

te, quia hæc non est directa ac principalis sed accessoria l. 2. l. 7. C. b. t. junge §. 1. de fideic. hered. & testamento militis l. 19. l. 36. ff. de test. mil.

Ad §. 3.

83. *Quanam est forma codicillorum?*

Non requirunt accuratam ordinationis solennitatem, sed aliqualem duntaxat, dummodo vel testamento, quo cum stant & cadunt l. 3. §. ult. l. 14. l. 16. b. t. vel quinque testimonium, etiam non rogatorum, numero, probentur l. 6. §. 2. ff. l. ult. §. ult. C. b. t. ita ut nec mulier in illis testis esse prohibeatur arg. pr. Inst. §. d. l. ult. C. b. t.

84. *Quis est effectus prius codicillorum?*

Quod scripta in codicillis proinde habeantur ac si testamento scripta essent, adeoque præstandi necessitate heredi injungunt arg. §. 5. Inst. de obl. qua qu. ex. junctâ l. 70. de leg. 2. l. 2. §. 2. b. t. hinc qui ab intestato facta sunt, ne quidem rumpuntur agnatione sui heredis l. 11. l. pen. ff. b.

t. qui autem ex testamento dependent, exinde etiam regulariter, nisi sustineantur in vim clausulæ codicillaris, confirmantur vel infirmantur l. 12. §. 5. ff. de capt. & postlim. rev. l. 1. C. b. t.

85. *Quâ actione petitur res Codicillis relicta?*

Uti hereditas petitur actione in rem, quæ etiam personales præstationes habet l. 25. §. pen. ff. l. 7. C. b. t. & petitio hereditatis dicitur, tot. tit. de pet. her. ita ad fideicommissa consequenda olim extraordinariâ persecutione opus erat l. 178. §. 2. de V. S. Relicta autem in codicillis, si testamento fuerint confirmati, jus testamenti sequuntur, & actio ex testamento dici potest l. 2. §. 2. l. 14. ff. b. t. l. 11. ff. testam. quem. aper. Si autem ab intestato valeant, propriam actionem producant arg. l. 3. §. ult. ff. l. 1. l. ult. pr. §. 1. 2. C. b. t. l. 12. §. 5. ff. de capt. & post. Et cum his concurrunt actiones ex legato competentes l. 1. 2. C. comm. de leg. §. 2. Inst. de leg.

Examen

IN studiis JENSENE tuis sic laude coruscas
dum sacra Themidos dogmata sancta refers,
nec minus ingenuos mores pietate tueris
ut possis clari nomen habere viri.
perge bono capto virtutis sternere cultum,
non deerunt meritis præmia larga tuis.

In honorem Clariss. Dni Respondentis
I. mq; scripsit

PRÆSES.

ET Tu cum reliquis specimen depromere Juris
Deproperas JENSEN, nec sine jure facis.
Materiam egregiam diffusam, & Corpore toto
Juris dispersam sistis amice palam.
Septem continuis libris Legata leguntur,
Materia artifici perplacuisse patet.
Nec Tibi displiceat Legata secare potenter,
Legatis fias dives, & arte gravis.

*Hicce Eximii ac politissimi DN. DETHLEVI JENSEN,
popularis Holsati Examen Juridicum de Legatis a-
micâ manu & mente prosequi voluit*

Christianus Woldenbergius, Crempâ-Holsat.

*Phil. J. U. D. Decretal. PP. Ducal. Consistorii Assessor,
& Comes Palat. Cesareus.*

Sic ditare suos VIRTUS modo novit alumnos,
Hosq; jubes magnis annumerare viris:
Cernimus hoc in te (verè sic itur ad astra!)
Dulce perennantis pectus amicitiae.
Diva Themista labore cupit tibi præmia ferre
Digna, tuum nomen jam decorare studet;
Terq; quater felix, qui sic sua tempora sumpsit!
Sumpsit, ut oblectet Tempus & ipse labor!

Talia

Talia si fas est de quoquam jure referre,
Nescio num primus, proximus esse potes.
Propterea cuncti meritò gratamur honores
Quos animi dotes promeruerè tui,
Ad Magnum Virtutis opus componere mentem
Perge, tuos atque gloria certa manet.

*Florentissimo Domino Respondenti
hiscè congratulantur*

COMMENSALES.

Egregium nobis jam prestans, dulcis Amice,
*Doctrina solida specimen, dum publica scandis
Pulpita, & hæc summâ defendis themata laude.
Perge pari studio posthinc superare labores
Exiguos, qui sunt reliqui, sic tangere metam
Optatam facile poteris, subitoq; corollâ
Te Doctorali decorabit diva Themista.*

Nobilissimo Dn. Respondenti amico suo fraternè
dilecto sic gratulari voluit,

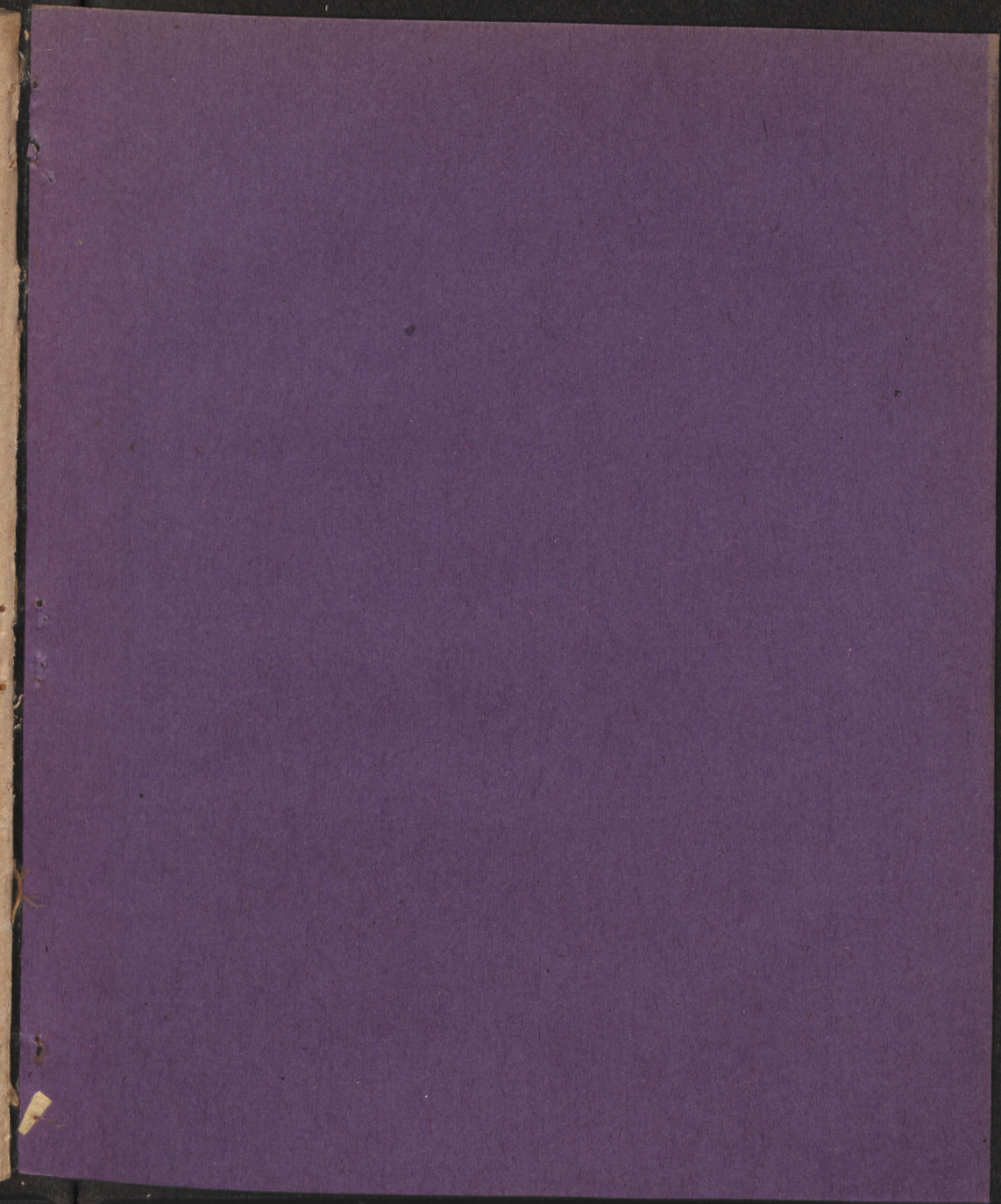
Hartich Wedemhoff / Lubec.

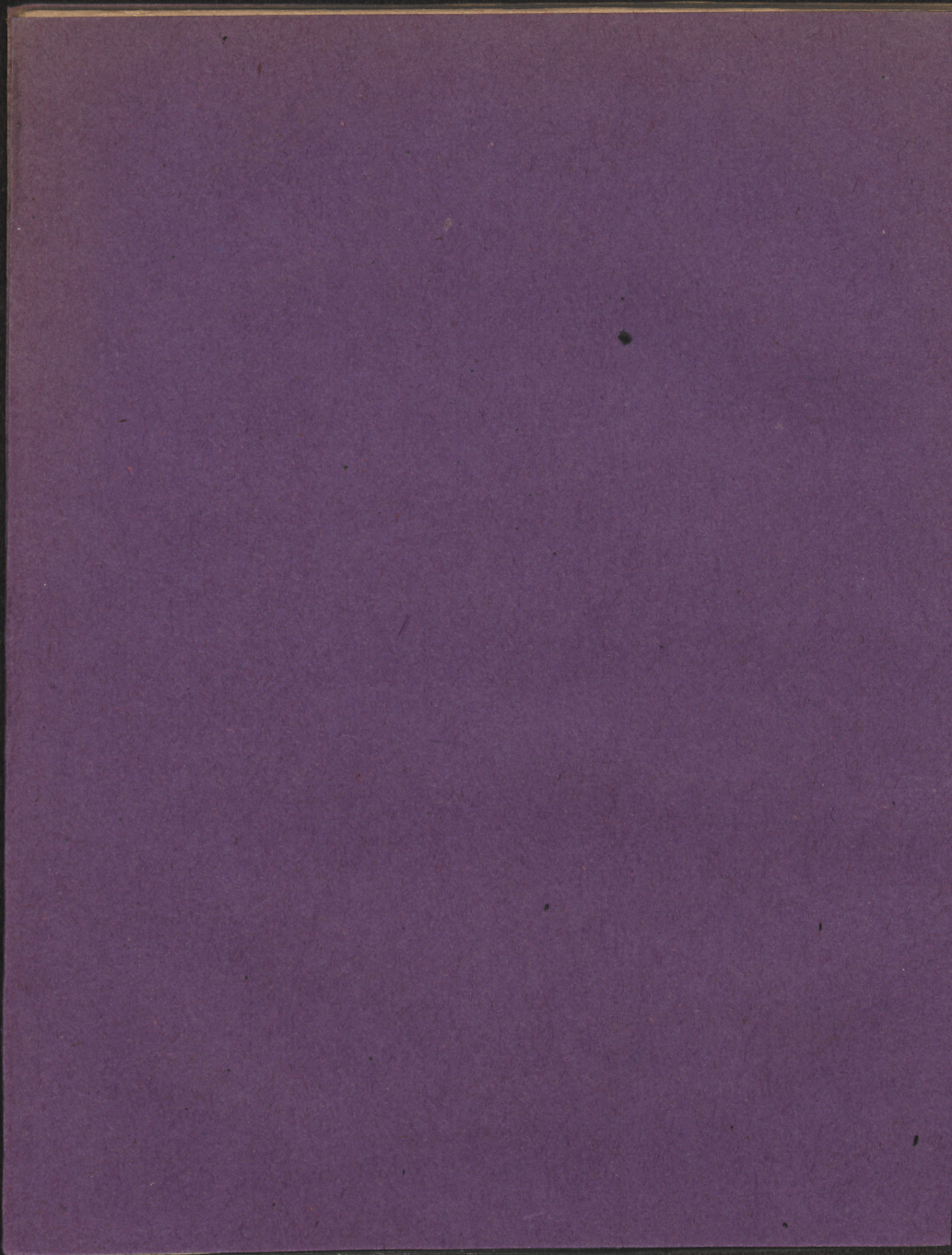
DOCTISSIME DOMINE RESPONDENS!

Quod de Legatis hæc ardua themata bellè
defendas, meritò gratulor inde tibi.
Ast utinam mihi quis legaret mille thaleros,
Gratarer certè lætior ipse mihi.

*Quod etiam haud agrè laturum
confidit Tuus*

GOTH: Wedemhoff /
Lubec.

legatariis; nec L. Voconiaq; vā plus quam heredi relictum nemo legare poterat, sufficiebant *Theoph. b.* adeoq; & testatorum, ne intestati moriantur, & heredum gratia, ne adeundo hereditatē damnū sentiant, L. Falcidia introducta est, & testamentorum conservationi maximē consulit, *l. 71. ff. b. 1.*

51 *Quid est Quarta Falcidia?*

Est quarta pars hereditatis, quæ legatis ideo detrahitur, ne heres planè repudiet hereditatem, vel eam adeundo damnum incurrat *pr. Inst. l. 1. ff. b. 1.* hinc etiam in successione ab intestato *l. 18. ff.* & in mortis causa donationibus obtinet *l. 5. l. pen. C. b. 1. l. fin. C. de mort. caus. don.* secus ac in mortis causa capionib; *l. 1. §. 8. l. 93. ff. b. 1. junctā l. 54. de cond. & dem. l. 31. 36. 38. ff. de mort. caus. don.* uti nec legatariis, quia in illis ratio conservandi testamenti cessat, competit *l. 47. §. b. 1.* licet fideicommissario, si gravatus

sit, id p
pen: ff.
52. *Quid est Quarta Falcidia?*
Sive herede
tentio
de R. V.
debiti,
cidiā l.
l. 15. §. 1.
nem d.
actione
de leg. 2.

53. *Quid est Quarta Falcidia?*
1. Si
erit No
C. b. 1. c.
se DD
119. c. 1.
2. In d
3. In te
C. b. 4.
invent
fin. C.
ignora
gata pr
si quib
solven
agnov

278
rel. 32. §.
ui plus.
dius de
Falcidia?
lures sint
nt jus re
t. l. 28. C.
onem in
n ex L. Fal
l. 14. §. 1.
indicatio
vel etiam
l. 77. §. 2.
detra
prohibu
b. sed cum
e fieri pos
t ex Nov.
& C. b. 1.
ta l. 57. b.
militis l. 7.
n fecerit,
v. 1. c. 2. l.
5. Si per
tegra le
C. b. 1. 6.
gra legata
defuncti
2. 3. 7. Si
volun

